

“Víkings, corsaris i pirates llegendaris van saquejar la costa de l'Ebre durant segles”

SYLVIA LAGARDA-MATA (BARCELONA, 1964)
Periodista i escriptora. Ha escrit 'Catalunya, terra de pirates'

Catalunya ha estat més terra de pirates que altres llocs?

Catalunya i altres indrets de la Mediterrània. Parlem majoritàriament de pirates barbarescos, els que actuaven des del nord d'Àfrica buscant els punts de la costa on hi havia més riqueses.

Des de quan hi ha documentades ràtzies pirates?

A Catalunya, des de molt antic. Els mateixos fundadors d'Empúries, que eren grecs, ja piratejaven. De fet, va ser l'habitual durant segles: els que feien comerç marítim, quan tornaven de buit es dedicaven a piratejar. **En el seu llibre explica múltiples atacs a la costa de l'Ebre.**

Es curiós com en un espai tan limitat hi haja hagut una mica de tot. Aquí s'han produït fets que expliquen la història sencera de la pirateria. Per les Terres de l'Ebre han passat vikings, pirates sarraïns -com Murat Reis o Barbarossa-, moriscos, renegats i fins i tot un corsari americà.

Els vikings queden molt lluny.

Als segles IX i X, els musulmans van haver de bastir una ràbita, una fortificació, a la Ràpita per a defensar-se dels vikings. I també van pujar per l'Ebre fins a molt amunt.

Diu que als pirates els venia molt de gust atacar la costa de l'Ebre, més que altres indrets.

Perquè hi havia ciutats com Tortosa amb un important moviment comercial. També Amposta. La costa era relativament accessible i comptaven amb el curs de l'Ebre per accedir a altres poblacions riberenques.

Tenim un conjunt de fortificacions que acrediten la necessitat de defensar-nos durant segles.

I més que en quedarien si no fos per estos atacs. Els pirates, molt sovint, feien incursions amb l'únic objectiu de demolir estes torres de vigilància per a aplanar després el camí de noves expedicions.

Explica la contalla d'un tresor a Alcanar.

“Alcanar protagonitza la llegenda del corsari americà James DeWolf, a qui s'atribuïx haver-hi amagat un tresor”

“Els musulmans van haver de bastir una fortificació a la Ràpita, als segles IX i X, per a defensar-se dels vikings”

“Hem romantitzat la figura del pirata, amb pel·lícules, cançons i disfresses. Però eren tan brutals com els terroristes d'avui.”

En el llibre dixo clar que és una llegenda, perquè no he trobat base històrica. Ara bé, rere una llegenda acostuma a haver-hi alguna cosa. Parlem de James DeWolf, corsari i negrer, un dels homes més rics d'Amèrica en el seu temps. La història és molt piratesca. Sembla que fugint de l'Armada Britànica, va embarrancar davant de les Cases d'Alcanar. Un cop a terra, els corsaris que l'acompanyaven haurien amagat un tresor en algun indret de la zona.

Hem estat sobretot víctimes, però els catalans també hem piratejat.

Els comtes de Barcelona ho van fer de valent. Roger de Flor i Roger de Llúria, amb monuments per tot arreu, eren corsaris. I els comerciants catalans també exercien la pirateria mentre mercadejaven.

Hi va haver pirates presidents de la Generalitat.

Pedro Ximénez de Urrea i de Bardaxi, que també era bisbe.

Hem de distingir entre pirates i corsaris.

Els primers només buscaven el benefici propi, mentre que els corsaris piratejaven a compte d'un país o d'un rei; serien una mena de mercenaris. Els efectes eren igual d'horrorosos en els dos casos.

Com es produïen els atacs?

Solien fer-ho de nit i actuaven molt de pressa. Buscaven sorprendre les seues víctimes. I sempre anaven a sang i foc.

Què és allò que més temia la població?

Els pirates saquejaven, violaven, segrestaven i mataben. La seua estratègia era captivar el nombre més alt possible de persones per després demanar rescat. Els homes acostumaven a tornar-los a vendre, les dones acabaven prostituïdes en harems o de criades, i els nens canviaven de religió i passaven a formar part de l'exèrcit.

De vegades feien desaparèixer poblacions senceres.

Està documentat a la costa tarragonina i en altres llocs. Quan entraven en una població ho arrasaven tot, s'emportaven qui podien i els que no, els mataben. Sabem de nuclis poblats que van deixar d'existir.

Vostè ho compara amb el terrorisme actual.

Eren igual de brutals.

Però, amb el temps, ho hem convertit en una cosa romàntica.

Han ajudat les pel·lícules i tota la iconografia del món de la pirateria: homes solitaris que es regien pel propi interès en un món sense llei.

Avui és complicat veure-hi una altra cosa.

A les llars d'infants, tenim les classes dels pirates i dels bandolers. Hi ha cançons populars, gegants de festa major... Assassins més propers en el temps, com Jack l'Esbudellador, té una ruta turística a Londres. Per tant, no ens n'hem d'estranyar.

És curiosa l'anècdota que explica sobre el pirata Pedro Sánchez, que atacava naus catalanes.

Assaltava els vaixells catalans que intentaven introduir productes a Castella sense pagar impostos.

I entre tanta testosterona, tenim també una dona pirata.

Lluna Roja, descendent de Barbarossa, que es va assentar a la costa on hi ha l'actual Miami Platja. La llegenda diu que va deixar la pirateria per amor. Al poble és tota una atracció i té una geganta i tot.

Pirates, dimonis, fantasmes... a què es deu aquesta atracció per la foscor que trobem en els seus llibres?

No sé pas com vaig a parar-hi però sempre m'interessa buxar en l'ànima humana i preguntar-me per què tenim aquests comportaments tan destructius.